

**การพัฒนาเครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการ
ของเทศบาลเมืองเมืองแก่นพัฒนา
อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่***
**Elderly and Disable People in
Development Network of
Muangkaenpattana Municipality,
Mea Taeng District, Chiang Mai Province**

อัจฉรา พุฒิมิมา**

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรูปแบบและการพัฒนาเครือข่ายการจัดการเครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการและการสร้างตัวแบบการจัดการเครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการของเทศบาลเมืองเมืองแก่นพัฒนา โดยงานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการศึกษาแบบกรณีศึกษา ผลการศึกษาพบว่ามีองค์ประกอบหลักของเครือข่ายและการจัดการเครือข่าย 7 ประการผ่านผู้จัดการเครือข่ายหลัก คือเทศบาล ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น และผู้นำชุมชน เน้นการทำงานร่วมกันกับเครือข่ายและเพื่อให้เกิดความคล่องตัว ความรับผิดชอบ

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต เรื่องการจัดการเครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเมืองแก่นพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

** นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ของหน่วยงานในเครือข่ายมากกว่าหนึ่งหน้าที่ ปัจจัยส่งเสริมความเข้มแข็งที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ได้แก่ การเข้าไปมีส่วนร่วมในระดับบริหารของเทศบาล การได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและความเข้มแข็งของชุมชนซึ่งทำให้รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายแตกต่างกันไป

Abstract

This research aimed to study type, development and management of elderly and disable people network and create elderly and disable people network model of Muangkaenpattani municipality. It used qualitative research by using case study method and the result is network are composed of (1) network manager; local political leadership and local community leadership (2) collaboration (3) flexible (4) responsibility (5) positive factor (6) power (7) result that creating difference network.

บทนำ

ในอดีตที่ผ่านมาเน้นการบริหารงานภาครัฐเป็นการบริหารงานแบบยึดสายการบังคับบัญชาตามลำดับชั้น แต่ในปัจจุบันประชาชนในฐานะผู้รับบริการต่างๆ จากภาครัฐมีความคาดหวังที่จะได้รับบริการที่หลากหลาย รวดเร็ว และทั่วถึง ทำให้บางครั้งการบริหารงานภาครัฐในรูปแบบเดิมไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการเหล่านั้นได้ จึงมีการนำรูปแบบการบริหารงานแบบใหม่คือการบริหารงานแบบเครือข่ายมาใช้ในการจัดทำและส่งมอบบริการสาธารณะแก่ประชาชน¹ การปรับตัวโดยการใช้อำนาจการบริหารงานแบบเครือข่ายนี้ส่งผลให้

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. การดำเนินการพัฒนาระบบราชการ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 (แก่ง) การจัดองค์กรรูปแบบอื่นที่มีใช้ส่วนราชการ เพื่อรองรับบทบาทและภารกิจภาครัฐที่ต้องการประสิทธิภาพสูง. เว็บ. http://www.opdc.go.th/special.php?spc_id=4&content_id=74 2554. 30 กันยายน 2554.

ประเทศไทยเกิดเครือข่ายที่มีความหลากหลายทั้งในมิติของประเภทเครือข่าย กิจกรรมของเครือข่าย และประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของเครือข่าย ซึ่งแต่ละเครือข่ายจำเป็นต้องอาศัยการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ในการดำเนินการของเครือข่าย นอกจากนั้นการปรับตัวให้เข้ากับ สภาพแวดล้อมเป็นอีกลักษณะที่มีความสำคัญของเครือข่ายเพื่อให้เครือข่าย มีความอยู่รอด รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายก็จะช่วยให้ เครือข่ายสามารถดำเนินไปได้อย่างยั่งยืน² ประกอบกับแนวทางการพัฒนา ประเทศตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งเน้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแกนกลางในการสร้าง เครือข่ายเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่ให้ความสำคัญกับการจัดทำบริการ สาธารณะแก่ผู้สูงอายุและผู้พิการผ่านการสร้างความร่วมมือกันเป็นเครือข่าย ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนา เครือข่ายในชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือข่ายด้านผู้สูงอายุและผู้พิการ

เทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนาเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งที่ได้ นำเนินนโยบายการบริหารงานภายใต้แนวทางการพัฒนาประเทศข้างต้น โดยการสนับสนุนให้เกิดการสร้างภาคีเครือข่ายของกลุ่มผู้สูงอายุและผู้พิการ ดังจะเห็นได้จากโครงการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุและผู้พิการที่บรรจุใน แผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา พ.ศ. 2554-2556 เช่น โครงการพัฒนาด้านสาธารณสุขสำหรับคนพิการ โครงการยังไม่ป่วยก็ช่วยได้ โครงการสุขภาพดีเริ่มที่บ้าน และโครงการคลินิกชุมชน (ศูนย์แพทย์ชุมชน เมืองแกน) โครงการให้บริการนอกเวลาราชการด้านกายภาพบำบัด และ โครงการสนับสนุนอาสาสมัครดูแลผู้พิการ เป็นต้น ซึ่งในการดำเนินงาน โครงการเหล่านี้เทศบาลฯ ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งที่อยู่ใน เขตเทศบาลฯ และนอกเขตเทศบาลฯ ไม่ว่าจะเป็น โรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพตำบลบ้านโป่ง โรงพยาบาลแม่แตง สำนักงานหลักประกันสุขภาพ

² โกวิท พงงาม. การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น. 2553. หน้า 443-512.

แห่งชาติ (สปสช.) สมาชิกสภาเทศบาล ผู้นำชุมชน รวมถึงประชาชนในชุมชนด้วย จึงเป็นที่มาของคำถามงานวิจัยว่าเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนาจะมีรูปแบบและวิธีการจัดการเครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการอย่างไร และมีการพัฒนาเครือข่ายอย่างไรโดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษารูปแบบและการพัฒนาเครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการของเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา
2. เพื่อศึกษาการจัดการเครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการของเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา
3. เพื่อสร้างตัวแบบการจัดการเครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการของเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบพัฒนาการได้ตัวแบบการจัดการเครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการของเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา
2. สามารถพัฒนาแนวทางการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้ที่ริ ส่วนเกี่ยวข้องภายในเครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการของเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา
3. เป็นแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่สนใจได้

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งมีโครงสร้าง การสนทนากลุ่ม และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบกรณีศึกษา และใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัยและกาเขียนบรรยายทำให้สามารถกำหนดผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการของเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของเมืองเมืองแกนพัฒนา สมาชิกสภาเทศบาล ผู้นำชุมชน ประธานชมรมผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ดูแลผู้พิการ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ ที่ร่วมเป็นภาคีเครือข่ายกับเทศบาลเมือง เมืองแกนพัฒนาทั้งหน่วยงานภาครัฐและองค์กรไม่แสวงหากำไร และตัวแทนร้านค้าในเขตเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนารวมจำนวนทั้งสิ้น 395 คน

ในบทความชิ้นนี้มีการนำเสนอแนวคิดทั้งหมด 3 ส่วน ดังนี้

1. ที่มาและความหมายของเครือข่ายแนวคิดว่าด้วยเครือข่ายสัมพันธ์กับแนวคิดว่าด้วยประชาสังคม แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจรัฐ และถูกนำมาใช้ในภาคธุรกิจมานานแล้ว กล่าวคือ เครือข่ายถูกนำมาใช้ในการสร้างชุมชนชาวคริสต์ที่ไม่ต้องการขึ้นต่อรัฐใดๆ โดยการเชื่อมโยงประสานงานกันทั้งในพื้นที่เดียวกันและในภูมิภาคต่างๆ จนสร้างเป็นสังคมที่เข้มแข็ง ต่อมาเกิดแนวคิดอนาธิปไตย (Anarchism) ที่มีแนวคิดว่าการรวมตัวกันต้องประสานความร่วมมือกันในลักษณะเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือกันโดยให้ปัจเจกและองค์กรแต่ละแห่งที่เป็นสมาชิกเครือข่ายยังคงรักษาความเป็นอิสระและเอกลักษณ์ของตน ประมาณทศวรรษ 1970 แนวคิดเรื่องเครือข่ายได้รับความนิยมแพร่หลายในภาคธุรกิจแต่จำกัดอยู่ในเฉพาะเรื่องความสัมพันธ์ของบุคคลและองค์กรต่างๆ ที่เริ่มเห็นความสำคัญในการจัดความสัมพันธ์รูปแบบใหม่³ แต่หากจะกล่าวถึงเครือข่ายในมิติของการบริหารงานภาครัฐแล้วพบว่าเครือข่ายถูกนำมาใช้ในโครงการต่างๆ เพื่อการตอบสนองความต้องการสาธารณะซึ่งแต่ละหุ้นส่วนการทำงานไม่สามารถทำงานได้ตามลำพังโดยปราศจากการประสานความร่วมมือ⁴ ดังนั้นจึงได้สรุปความหมายของเครือข่ายสำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ คือ เครือข่ายหมายถึงการจัดการระหว่างองค์กรต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้โดยองค์กรเพียงองค์กรเดียว ทั้งนี้การจัดการดังกล่าวก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กร เพื่อนำไปสู่การสร้างคุณค่าสาธารณะ

³ เสรี พงศ์พิศ. เครือข่าย ยุทธวิธีเพื่อประชาคมเข้มแข็ง ชุมชนเข้มแข็ง: วัฒนธรรมองค์กรของโลกยุคใหม่. 2548. หน้า 29-33.

⁴ สตีเฟน, วิลเลียม. *Governing by Network การบริหารงานภาครัฐแบบเครือข่าย: มิติใหม่* ของภาครัฐ. แปลโดย จักร ดิงศักดิ์ และกฤษฎา ปราโมทย์ธนา. 2552. หน้า 29-30.

2. **องค์ประกอบและประเภทของเครือข่าย**⁵ การทำความเข้าใจองค์ประกอบของเครือข่ายเป็นเรื่องสำคัญ จึงการจำแนกองค์ประกอบสำคัญของเครือข่ายไว้ 7 ประการได้แก่ (1) การรับรู้มุมมองร่วมกัน (common perception) (2) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (common vision) (3) การมีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (mutual interest/ benefits) (4) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (all stakeholders participation) (5) การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (complementary relationship) (6) การพึ่งพิงอิงร่วมกัน (interdependence) (7) การปฏิสัมพันธ์ซึ่งแลกเปลี่ยน (interaction) สำหรับการแบ่งประเภทของเครือข่ายนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทหลักตามการแบ่งของพระมหาสุทิตย อากาศโร (2547 : 84) ได้แก่ (1) เครือข่ายเชิงพื้นที่ เป็นการแบ่งประเภทเครือข่ายที่ยึดพื้นที่ดำเนินการเป็นปัจจัยหลักในการแบ่งเครือข่าย (2) เครือข่ายเชิงประเด็น เป็นการแบ่งเครือข่ายที่ใช้ประเด็นกิจกรรม หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นปัจจัยหลักในการแบ่งเครือข่าย (3) เครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่ เป็นเครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยอาศัยกิจกรรม/ภารกิจ และการก่อตัวของกลุ่มผลประโยชน์ในสังคมเป็นแนวทางในการแบ่งเครือข่าย

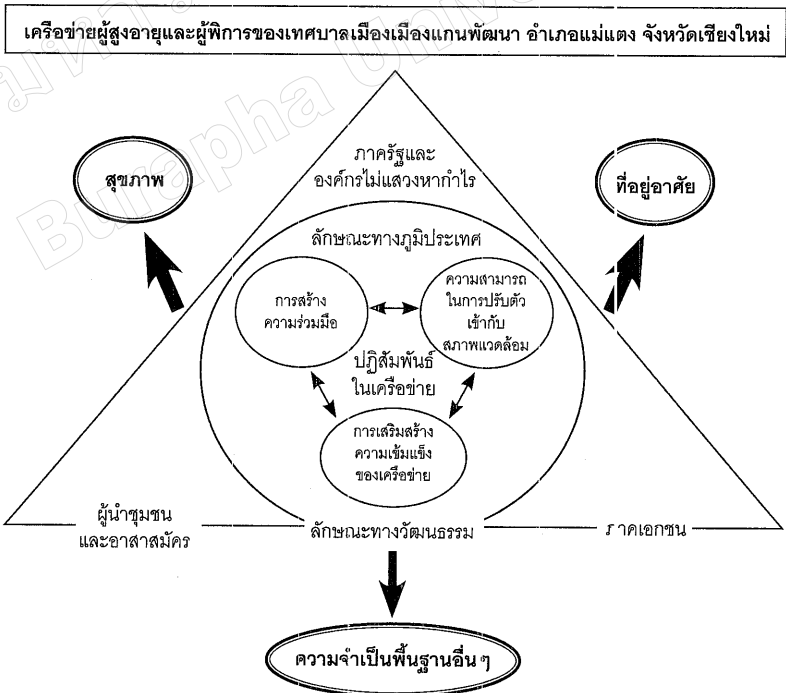
3. **แนวคิดการจัดการเครือข่าย**⁶ ได้นำเสนอประเด็นที่ต้องศึกษาเบื้องต้นในการทำความเข้าใจการจัดการเครือข่ายภาครัฐ พบประเด็นหลักเกี่ยวกับการจัดการเครือข่ายภาครัฐทั้งสิ้น 7 ประการคือ (1) ธรรมชาติภาระงานของการจัดการเครือข่าย การจัดการเครือข่ายจะมีประสิทธิผลจะต้องค้นหาวิธีการหลอมรวมองค์การภาคเอกชนและองค์การภาครัฐทั้งหลายเข้าไว้ด้วยกัน ดังนั้นการกำหนดเป้าหมายร่วมกันของเครือข่ายหรือคุณค่าสาธารณะ

⁵ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. *การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา*. 2543. หน้า 36-44.

⁶ Robert Agranoff and Michael McGuire. "Big Questions in Public Network Management Research". *Journal of Public Administration Research and Theory*. 11. 3 (2001): 295-326.

(public value) จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการจัดการเครือข่าย รวมถึงการจัดประเภทของเครือข่ายและการใช้งานเครือข่ายอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ การกำหนดประเภทของเครือข่ายนั้นขึ้นอยู่กับระดับความเกี่ยวข้องของภาครัฐ และการตอบสนองต่อเป้าหมายที่แตกต่างกัน (2) กระบวนการกลุ่มในการประสานความร่วมมือ ทักษะที่จำเป็นอย่างหนึ่งของบุคลากรที่ทำงานแบบเครือข่าย คือ การเจรจาต่อรอง (negotiation) และการประสานความร่วมมือ (collaboration) กับหน่วยงานหรือองค์การภายนอก (3) ความยืดหยุ่นของเครือข่าย การสร้างเครือข่ายโดยอาศัยพันธมิตรจากภาคเอกชนที่มีความคล่องตัวสูงจะช่วยให้ภาครัฐสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ดียิ่งขึ้น (4) ความรับผิดชอบของตัวแทนในเครือข่าย การกำหนดผู้รับผิดชอบหลักในเครือข่ายมีความสำคัญและส่งผลต่อความสำเร็จของเครือข่าย ภาครัฐจำเป็นต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนในการมอบหมายหน้าที่ผู้ประสานงานทั้งหมดให้ภาคเอกชน หรือจะดำเนินการเอง หรือดำเนินการร่วมกัน (5) ปัจจัยที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของเครือข่าย ช่องทางการสื่อสาร การประสานกิจกรรมระหว่างผู้มีส่วนร่วมในเครือข่าย การสร้างความสัมพันธ์ภายในเครือข่าย การจัดการความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ตลอดจนการออกแบบค่าตอบแทน ล้วนเป็นปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย (6) พลังเครือข่ายที่ส่งผลการแก้ไขปัญหากลุ่ม หรือความสามารถเครือข่ายที่มีผลต่อการกระทำของคู่ความร่วมมือ (partners) หรือองค์การ (organization) ภายใต้สถานการณ์ที่คู่ความร่วมมือหรือองค์การต้องรับผิดชอบต่อบทบาทขององค์การและเครือข่าย ซึ่งประกอบด้วย power to mobilize (พลังเครือข่ายต่อการขับเคลื่อนเครือข่าย) power to organization (พลังเครือข่ายต่อการจัดการเครือข่าย) power to strategies (พลังเครือข่ายต่อกลยุทธ์เครือข่าย) และ (7) ผลลัพธ์ของการจัดการเครือข่าย เครือข่ายเป็นการเกิดขึ้นเมื่อคนมีการเชื่อมโยงไปยังหน่วยงานภายในองค์การ เชื่อมโยงกับองค์การอื่นๆ หรือแม้แต่การเชื่อมโยงข้ามขอบเขตทางด้านกายภาพ ดังนั้นสิ่งที่ได้จากการจัดการเครือข่ายจึงไม่ใช่แค่เพียงข้อมูลข่าวสารและความรู้เท่านั้น แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงสังคมจากการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายข้างต้น

ประกอบกับการลงสำรวจพื้นที่เทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนาสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดเพื่อใช้ในการศึกษา ซึ่งกรอบแนวคิดได้นำเสนอองค์ประกอบของเครือข่าย ประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน และสมาชิกสภาเทศบาล ผู้นำชุมชนและอาสาสมัครของแต่ละชุมชน ที่จะมีปฏิสัมพันธ์กันภายในเครือข่าย ไม่ว่าจะเป็น การสร้างความร่วมมือ ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย ทั้งนี้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทั้งหมดในเครือข่ายขึ้นอยู่กับบริบทที่สำคัญคือ ลักษณะทางภูมิประเทศและลักษณะทางวัฒนธรรม และเครือข่ายดังกล่าวตอบสนองต่อการจัดการด้านสุขภาพ ที่อยู่อาศัย และความจำเป็นพื้นฐานอื่นๆ โดยระดับของความร่วมมือ ความเข้มแข็งของเครือข่าย และการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมก็จะแตกต่างกันไปตามบริบทของชุมชน และผู้นำชุมชน ตลอดจนอาสาสมัครของแต่ละชุมชนในภาพต่อไป



ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

ผลการศึกษา

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มและการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการเครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการของเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา สามารถนำเสนอผลการศึกษาได้ 2 ส่วน คือ (1) การพัฒนาเครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการ และ (2) การจัดการเครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การพัฒนาเครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการของเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา

เทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนามีรูปร่างลักษณะภูมิประเทศคล้ายกับถ้วยพีฟาดครอบคลุมพื้นที่กว่า 24 ตารางกิโลเมตร และมีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 3 เขต ตามเขตการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลประชาชนในพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีการศึกษาในระดับประถมศึกษาส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยเฉพาะผู้สูงอายุและผู้พิการในการทำกิจกรรมต่างร่วมกับเทศบาล ซึ่งจะเข้ามามีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่างๆ แต่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผนการจัดกิจกรรมต่างๆ หรือการนำเสนอมุมมองความคิดเห็นก่อนการจัดกิจกรรม ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550 นอกจากจะบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิด้านต่างๆ ของผู้สูงอายุและผู้พิการเพื่อความเสมอภาคและความเท่าเทียมแล้วยังได้ส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นและความต้องการของชุมชนได้ และสนับสนุนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุและผู้พิการภายใต้ความต้องการของผู้สูงอายุและผู้พิการในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ

ผลจากจากลักษณะพื้นฐานของชุมชนและการเปิดโอกาสของกฎหมายข้างต้น เป็นแรงผลักดันให้ผู้บริหารของเทศบาล ซึ่งประกอบด้วย นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา และรองนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา เกิดการเปลี่ยนแปลงในการทำงานด้านผู้สูงอายุและผู้พิการ

โดยเริ่มจากการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานของหน่วยงานภายในเทศบาล ซึ่งประกอบด้วย กองสวัสดิการสังคมและกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมให้มีการทำงานร่วมกัน โดยมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลของผู้สูงอายุและผู้พิการ และการบูรณาการการทำงานร่วมกัน และยังมีการจัดตั้งคลินิกชุมชนเมืองแกน โดยร่วมกับโรงพยาบาลแม่แตง และสาธารณสุขอำเภอแม่แตงซึ่งได้มอบหมายให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่เป็นผู้รับผิดชอบเพื่อให้บริการตรวจรักษา และดูแลสุขภาพแก่ประชาชนในเขตเทศบาล ภายหลังจากนั้น เทศบาลจึงมีการสร้างความสัมพันธ์กับองค์กรภายนอก โดยเริ่มจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดเชียงใหม่เป็นหน่วยงานแรก ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลด้านผู้สูงอายุและผู้พิการโดยตรง โดยให้การสนับสนุนด้านความจำเป็นพื้นฐานและสุขภาพ ได้แก่ เบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุและผู้พิการ ส่งเสริมกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุ และสนับสนุนกายอุปกรณ์แก่ผู้พิการ ซึ่งกายอุปกรณ์นั้นนอกจากจะได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่แล้วทาง กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมยังได้ประสานงานไปยังมูลนิธิสร้างสรรค์เพื่อคนพิการ ซึ่งเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรที่ให้การสนับสนุนด้านสุขภาพ การศึกษา อาชีพ ศักดิ์ศรีของผู้พิการในภาคเหนือ โดยมูลนิธิสร้างสรรค์เพื่อคนพิการได้จัดหารถเข็นมามอบให้แก่ผู้พิการในเขตเทศบาล ทั้งนี้ภายหลังจากที่กระทรวงการ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ 3 วิทยาลัยรักแห่งครอบครัวในพื้นที่เทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนาแล้วก็ได้ร่วมมือกันในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มุ่งเน้นการดูแลและรักษาสุขภาพร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุ รวมถึงการชอมแซมที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุและผู้พิการด้วย และได้ขยายความร่วมมือกับโรงพยาบาลแม่แตง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านปาง คลินิกชุมชนเมืองแกนและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งมาจากทั้งความสมัครใจของคนในชุมชนและการคัดเลือกของประชาชนในชุมชนในการดูแลสุขภาพและฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้สูงอายุและผู้พิการ

ในขณะที่จำนวนผู้พิการของเทศบาลมีจำนวนเพิ่มขึ้น ผู้บริหารของเทศบาลได้ตระหนักถึงปัญหาด้านงบประมาณสำหรับการดูแลผู้พิการ จึงให้กองสวัสดิการสังคมจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมอาชีพแก่ผู้พิการร่วมกับศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหายาดฝน จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้มีรายได้สำหรับดูแลตัวเอง และลดการเป็นภาระแก่ครอบครัวและผู้อื่น สำหรับผู้พิการที่เป็นเด็กนั้น กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมได้ประสานงานไปยังสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ให้บริการด้านสุขภาพจิตและพัฒนาการเด็ก โดยให้การสนับสนุนการตรวจรักษาเด็กที่มีความพิการและส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาตามเกณฑ์ นอกจากนี้ยังสนับสนุนทุนสร้างอาชีพแก่ผู้ปกครองของเด็กที่มีความพิการ ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกมานั้นทางกองสวัสดิการสังคมได้สร้างความร่วมมือกับร้านค้าในชุมชนเพื่อเป็นตลาดสำหรับจำหน่ายผลิตภัณฑ์ส่งเสริมอาชีพต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าในการทำงานด้านผู้สูงอายุนั้นเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างเทศบาล สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์ 3 วิทยาลัยสายใยรักแห่งครอบครัว โรงพยาบาลแม่แตง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านปาง คลินิกชุมชนเมืองแกน และอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน (อสม.) รวมถึงร้านค้าในชุมชน สำหรับผู้พิการนั้นเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างเทศบาล สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่ มูลนิธิสร้างสรรค์คนพิการ ศูนย์สามวัย โรงพยาบาลแม่แตง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านปาง คลินิกชุมชนเมืองแกน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหายาดฝน สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ รวมถึงร้านค้าในชุมชน โดยเป็นการทำงานร่วมกันทั้งด้านสุขภาพ ที่อยู่อาศัยและความจำเป็นพื้นฐานอื่นๆ ได้แก่ รายได้ และสภาพจิตใจของผู้สูงอายและผู้พิการ

2. การจัดการเครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการของเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา

การแบ่งเขตการปกครองของเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนาออกเป็น 3 เขต ตามเขตการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ส่งผลให้การบริหารเครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการมีความแตกต่างกันตามพื้นที่ ดังนี้

พื้นที่ที่ 1 (เขตเลือกตั้งที่ 1) ครอบคลุมตำบลอินทิลจำนวน 5 หมู่บ้าน จากการลงพื้นที่ พบว่าในพื้นที่นี้ประกอบไปด้วยชุมชนขนาดใหญ่ที่มีจำนวนผู้สูงอายุและผู้พิการมากที่สุด และประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษาสูง ทำให้ผู้สูงอายุและผู้พิการในพื้นที่นี้มีความต้องการที่จะได้รับบริการที่ตอบสนองต่อความต้องการและเป็นไปตามมาตรฐานที่แตกต่างกันตามระดับของการศึกษา ส่งผลให้ทั้งเทศบาลและสมาชิกสภาเทศบาลของพื้นที่นี้ต้องเข้ามาเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ของผู้สูงอายุและผู้พิการอย่างใกล้ชิด อีกทั้งในพื้นที่นี้มีประธานชมรมผู้สูงอายุในชุมชนเข้าไปเป็นผู้นำผู้สูงอายุของเทศบาล จึงทำให้สามารถนำเสนอความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ให้กับผู้บริหารเทศบาลและเจ้าหน้าที่เทศบาลทราบโดยตรง

สำหรับการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในเครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการของเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา ทั้งสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดเชียงใหม่ มูลนิธิสร้างสรรค์เพื่อคนพิการ โรงพยาบาลแม่แตง คลินิกชุมชนเมืองแกน ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหายดฝน และสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ ถูกดำเนินการโดยเทศบาล ซึ่งแต่ละหน่วยงานจะมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการดูแลผู้สูงอายุและผู้พิการ ทำให้สามารถที่จะให้ความช่วยเหลือหรือร่วมดำเนินการตามกิจกรรมที่ทางเทศบาลขอความร่วมมือซึ่งรวมถึงการบริหารจัดการด้านงบประมาณ ส่งผลให้เครือข่ายมีความยืดหยุ่นทางด้านงบประมาณสูง นอกจากนี้ในเครือข่ายยังมีการร่วมดำเนินการในด้านอื่นๆ อีก ยกตัวอย่างเช่น โรงพยาบาลแม่แตงให้การสนับสนุนองค์ความรู้เกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้สูงอายุและผู้พิการแก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งทางเทศบาลจะทำหน้าที่

ประสานงานในการจัดอบรมแก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) รวมถึงการร่วมกับสถาบันพัฒนาการเด็กราชชนครินทร์ในการดูแลพัฒนาการของเด็กที่มีความพิการในพื้นที่ ซึ่งเทศบาลและสมาชิกสภาเทศบาลจะเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการเดินทางแก่ผู้พิการเพื่อมารับการตรวจพัฒนาการ เป็นต้น

พื้นที่ที่ 2 (เขตเลือกตั้งที่ 2) ครอบคลุมตำบลอินทขิลจำนวน 5 หมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและผู้พิการ พบว่า ในพื้นที่นี้ประชาชน ชุมชนและสมาชิกสภาเทศบาล จะร่วมกันทำงานให้กับผู้สูงอายุและผู้พิการ ทั้งในฐานะผู้นำเครือข่ายและผู้ประสานงานระหว่างเทศบาลกับผู้สูงอายุและผู้พิการ รวมถึงประชาชนในพื้นที่กลุ่มต่างๆ ได้แก่ กลุ่มเยาวชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มผู้สูงอายุและผู้พิการ แต่ทุกกลุ่มต่างร่วมมือกันในการทำกิจกรรมต่างๆ ภายใต้การนำของประธานชุมชน และกลุ่มๆ อื่นก็จะสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุและผู้พิการด้วย สำหรับสมาชิกสภาเทศบาลนั้นจะทำหน้าที่ในการประสานงานและติดต่อกับเทศบาลเพื่อส่งต่อกิจกรรม รวมถึงความช่วยเหลือ การสนับสนุนด้านต่างๆ จากหน่วยงานในเครือข่ายมาให้แก่ผู้สูงอายุและผู้พิการในพื้นที่ เช่น ในการทำงานร่วมกับศูนย์ 3 วัยสถานสายใยแห่งครอบครัวในด้านที่อยู่อาศัย ซึ่งทางศูนย์ 3 วัยสถานสายใยแห่งครอบครัวจะให้งบประมาณสนับสนุนการซ่อมแซมบ้านแก่ผู้สูงอายุหรือผู้พิการที่ยากจน มีสภาพที่อยู่อาศัยไม่เหมาะสม ซึ่งการคัดเลือกบ้านที่จะได้รับการซ่อมแซมนั้นมาจากการลงความเห็นของประชาชนในชุมชน แล้วประธานชุมชนและสมาชิกสภาเทศบาลจะเป็นผู้ส่งรายชื่อผู้ที่ได้รับการคัดเลือกไปยังเทศบาล ซึ่งประชาชนในชุมชนก็จะร่วมแรงกันในการซ่อมแซมบ้านด้วย นอกจากนี้ประธานชุมชนและสมาชิกสภาเทศบาลยังร่วมกันคัดเลือกผู้พิการที่ควรได้รับบรณเงินจากมูลนิธิสร้างสรรค์เพื่อคนพิการตามจำนวนที่ทางเทศบาลกำหนดมาให้ เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตประจำวันแก่ผู้พิการ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงทำให้ลักษณะของเครือข่ายในพื้นที่นี้มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น

กล่าวคือมีการมุ่งเน้นการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนโดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนและชมรมต่างๆ โดยอาศัยสมาชิกเทศบาลเป็นผู้ประสานงานในการดำเนินการดังกล่าว

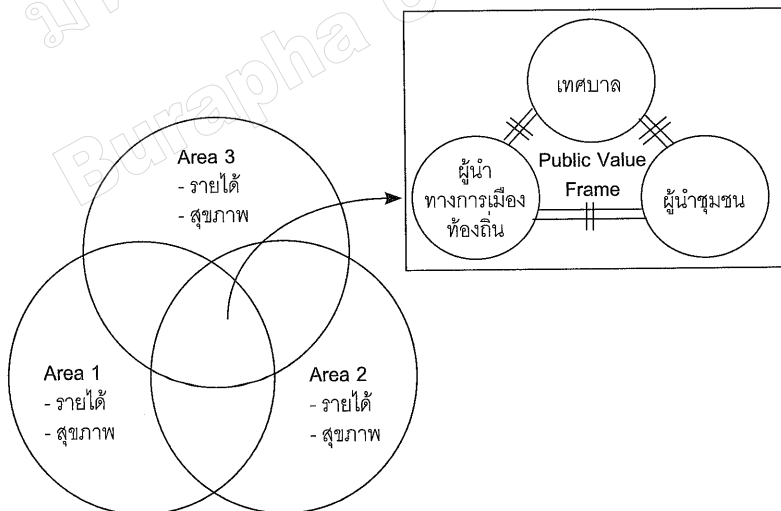
พื้นที่ที่ 3 (เขตเลือกตั้งที่ 3) ครอบคลุมตำบลช่อแล จำนวน 6 หมู่บ้าน เนื่องจากในพื้นที่นี้มีลักษณะของชุมชนขนาดใหญ่ คือ ชุมชนช่อแล ซึ่งไม่ได้แบ่งออกเป็นชุมชนย่อยๆ ด้วยลักษณะเด่นของเขตพื้นที่นี้ คือการที่มีประธานชมรมผู้สูงอายุในชุมชนต่างๆ ที่มีความเข้มแข็งคอยผลักดันให้เกิดการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและสามารถที่จะทำให้ประชาชนในพื้นที่นี้รวมถึงสมาชิกของชมรมเข้ามาร่วมทำกิจกรรมจนทำให้กิจกรรมต่างๆ ประสบความสำเร็จ โดยประธานชมรมผู้สูงอายุได้พบปะพูดคุยกับประธานชมรมผู้สูงอายุคนอื่นๆ ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และข้อมูลในการจัดกิจกรรมของชมรมจนท้ายที่สุดแล้วชมรมผู้สูงอายุในพื้นที่นี้มีรูปแบบและขั้นตอนของการเป็นสมาชิกชมรม ตลอดจนมีการบริหารชมรมที่ชัดเจน

จากที่กล่าวมาข้างต้น นอกจากประธานชมรมผู้สูงอายุจะเป็นผู้นำของเครือข่ายแล้วยังทำหน้าที่ประสานงานระหว่างเทศบาลกับผู้สูงอายุและผู้พิการด้วย เช่น การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ทั้งนี้การประสานงานที่สำคัญคือการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมของผู้สูงอายุและผู้พิการ เช่น การประสานงานกับศูนย์ 3 วัยสถานสหายเฝ้าหัดครอบครัวในการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาของผู้สูงอายุโดยที่ประธานชมรมผู้สูงอายุจะเป็นผู้กำหนดสถานที่ในการทัศนศึกษาด้วย การประสานงานกับโรงพยาบาลแม่แตงและคลินิกชุมชนเมืองแกนในการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมบ้านผู้พิการเพื่อทำกายภาพบำบัด รวมถึงการนัดหมายผู้สูงอายุในการตรวจสุขภาพในแต่ละเดือน นอกจากนี้ประธานชมรมผู้สูงอายุยังทำหน้าที่ประสานงานกับเทศบาลสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดเชียงใหม่ ในการขอสนับสนุนทุนริเริ่มประกอบอาชีพของกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งประธานชมรม

ผู้สูงอายุต้องเป็นตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มด้วย โดยอาจเป็นตลาดทั้งภายในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลผ่านการให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่เทศบาลและความสัมพันธ์ส่วนตัวกับเจ้าของร้านค้าต่างๆ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าเป็นการบริหารจัดการเครือข่ายตามแนวทางของการจัดการภาครัฐ (Public management)⁷ ซึ่งการจัดการเครือข่ายที่ในรูปแบบนี้จะต้องตอบคำถามหลัก 2 ประการได้แก่ (1) โครงสร้างของเครือข่ายเป็นอย่างไร และส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานของเครือข่ายอย่างไรและ (2) การกระทำของผู้จัดการเครือข่ายส่งผลต่อเครือข่ายและผลการดำเนินงานของเครือข่ายอย่างไร ซึ่งจากคำถามหลักสองประการทำให้การจัดการเครือข่ายมีหลักเน้นอยู่ 7 ประเด็นหลักซึ่งสามารถอธิบายประกอบกับผลการศึกษาดังแสดงในแผนภาพ



⁷ Ibid.

จากภาพจะเห็นได้ว่า ส่วนแกนกลางเป็นความสัมพันธ์ของ**ผู้จัดการ** **เครือข่ายหลักทั้ง 3** ที่จะเป็นคนที่กำหนดคุณค่าหรือวัตถุประสงค์หรือแนวทางในการดำเนินงานของเครือข่าย ซึ่งในแต่ละเขตพื้นที่จะมีความเหมือนและความต่างทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ผู้จัดการเครือข่ายเล็งเห็นว่ามี**ความสำคัญ** ยกตัวอย่าง เช่น ในประเด็นสุขภาพถึงแม้ว่าจะมีการจัดกิจกรรมออกกำลังกายว่าจะจะเป็นประเภทใดในส่วนของพื้นที่เขตที่ 1 คนที่เป็นผู้จัดการเครือข่ายหลักคือสมาชิกสภาเทศบาลและเทศบาลจะเป็นผู้ที่กำหนดประเภทของกิจกรรม แต่ในขณะที่เขตพื้นที่เขตที่ 2 ประธานชุมชนแต่ละชุมชนและสมาชิกเทศบาลเป็นคนกำหนด และสุดท้ายสำหรับเขตพื้นที่เขตที่ 3 ประธานชมรมผู้สูงอายุเป็นคนกำหนดกิจกรรมในการออกกำลังกาย ซึ่ง**การทำงานร่วมกับคนที่อยู่ในเครือข่าย**ที่เหลือไม่ว่าจะเป็นภาคเอกชนในลักษณะของการเข้ามาช่วยเป็นตลาดรองรับของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น หรือจะเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรเช่น มูลนิธิสร้างสรรค์เพื่อคนพิการ โดยเทศบาลเป็นผู้ประสานงานและนำองค์กรดังกล่าวเข้ามาช่วยทั้งนี้เป็นการสร้างความร่วมมือที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเพราะในการจัดการปัญหาบางอย่างที่ผู้จัดการเครือข่ายให้ความสำคัญและเทศบาลไม่สามารถที่จะดำเนินการได้โดยลำพัง (Collaborative management) โดยการสร้างความร่วมมือในเครือข่ายดังกล่าวนอกจากจะอยู่ในลักษณะของการประสานความร่วมมือแล้วการมีภาคเอกชนและมูลนิธิเข้ามาในเครือข่ายก็เพื่อทำให้เครือข่ายเกิด**ความคล่องตัว** ทำให้เครือข่ายสามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับลดงบประมาณของเทศบาลในการจัดทำรถเข็นสำหรับผู้พิการที่ได้มูลนิธิสร้างสรรค์คนพิการเป็นคนให้การสนับสนุนรถเข็นกว่าร้อยละ 50 นอกจากนั้นยังมีสถาบันพัฒนาเด็กราชนครินทร์ให้การสนับสนุนในการดูแลเด็กที่มีความพิการรวมทั้งการให้เงินสนับสนุนแก่มารดาเพื่อจะได้นำไปลงทุนเพื่อสร้างรายได้ ซึ่งทางเทศบาลไม่สามารถที่จะอนุมัติเงินงบประมาณนี้ได้ ซึ่งทำให้เครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการสามารถที่จะบรรลุเป้าหมายทางด้านรายได้ เพราะไม่ว่าจะเป็นผู้จัดการเครือข่ายกลุ่มใดก็ให้ความหมายของรายได้ในลักษณะเดียวกัน ในขณะเดียวกัน**ความรับผิดชอบของหน่วยงานในเครือข่าย** อาจจะมีมากกว่าหนึ่ง

หน้าที่ โดยผู้จัดการเครือข่ายยังอาจจะต้องทำหน้าที่ของผู้ประสานงาน เช่น เทศบาลจะต้องให้เจ้าหน้าที่ของเทศบาลเป็นผู้ประสานงานเรื่องรถเข็นกับมูลนิธิสร้างสรรค์เพื่อคนพิการในการประสานงานติดต่อ และส่งมอบหน้าที่ผู้ประสานงานให้สมาชิกสภาเทศบาลเป็นผู้นำส่งให้กับผู้พิการ หรือในกรณีของประธานชุมชนและประธานชมรมผู้สูงอายุที่เป็นทั้งผู้จัดการเครือข่ายและผู้ประสานงานกับภาคเอกชนเพื่อให้เป็นตลาดรองรับสินค้าชุมชน ทั้งนี้ในเครือข่ายแต่ละพื้นที่ซึ่งเป็นปัจจัยส่งเสริมความเข้มแข็งแตกต่างกัน เช่น เครือข่ายในพื้นที่เขต 1 ปัจจัยที่ส่งเสริมความเข้มแข็งสำหรับพื้นที่นี้จะเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในระดับการบริหารของเทศบาลเพราะว่าประธานชมรมผู้สูงอายุบ้านปงเป็นผู้นำผู้สูงอายุของเทศบาล แต่สำหรับพื้นที่เขต 2 เป็นการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเกษตรกร กลุ่มเยาวชน และกลุ่มแม่บ้าน และพื้นที่เขต 3 คือระดับการศึกษาของผู้นำชุมชน ซึ่งเครือข่ายในแต่ละพื้นที่ก็จะนำปัจจัยดังกล่าวมาเป็นแรงสนับสนุนในการแก้ไขปัญหาหรือพลังของเครือข่ายในการแก้ปัญหา

เกณฑ์ในการจัดแบ่งรูปแบบเครือข่ายของเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนาสอดคล้องกับ พระมหาสุทิตย์ อภาโร⁸ ที่แบ่งประเภทเครือข่ายตามพื้นที่ สำหรับเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนาสามารถแบ่งเครือข่ายออกเป็นเขตพื้นที่ได้ 3 เขตพื้นที่ ทำให้เครือข่ายของผู้สูงอายุและผู้พิการมี 3 เครือข่ายคือ เครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการในเขตพื้นที่ที่ 1 ที่มีสมาชิกสภาเทศบาลและเทศบาลเป็นผู้จัดการหลักซึ่งในส่วนของเทศบาลที่มีประธานชมรมผู้สูงอายุในเขตที่ 1 เป็นผู้นำผู้สูงอายุประจำหมู่บ้านจึงทำรูปแบบของเครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการในเขตพื้นที่ที่ 1 แตกต่างจากที่อื่น ส่วนเครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการในเขตพื้นที่ที่ 2 ผู้จัดการเครือข่ายเป็นประธานชุมชนแต่ละชุมชนและสมาชิกเทศบาล ประกอบกับความเข้มแข็งของชุมชนในพื้นที่ทำให้เครือข่ายในเขตพื้นที่ 2 เป็นเครือข่ายที่มีการมีส่วนร่วมมากที่สุด สำหรับเครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการในเขตพื้นที่ที่ 3 เป็นเครือข่ายที่มีความโดดเด่นในเรื่องของ

⁸ พระมหาสุทิตย์ อภาโร. *เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ*. 2547. หน้า 84.

ประธานชมรมผู้สูงอายุมีความเข้มแข็งทำให้สามารถที่จะต่อรองกับหน่วยงานทั้งในเครือข่ายและนอกเครือข่ายได้รวมทั้งเป็นผู้ชี้นำทิศทางของเครือข่ายอีกด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการบริหารเครือข่ายภายใต้องค์ประกอบของเครือข่ายทั้ง 7 ประการ⁹ และรูปแบบของเครือข่ายมีความสอดคล้องกันทำให้ถึงแม้จะเป็นพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนาเช่นเดียวกันแต่ก็มีความแตกต่างกัน การจะเสริมสร้างความเข้มแข็งในแต่ละเครือข่ายเพื่อให้เกิดการพัฒนาจึงควรคำนึงถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งแตกต่างกันไปด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. เทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนาควรเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุและผู้พิการร่วมกำหนดลักษณะกิจกรรมต่างๆ ในเครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการมากยิ่งขึ้น
2. เทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนาควรสนับสนุนการเข้ามาร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ของประชาชนกลุ่มต่างๆ ในเครือข่ายผู้สูงอายุและผู้พิการ

⁹ Robert Agranoff and Michael McGuire. *loc.cit.*

รายการอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. *การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ชัดเชดส์มีเดีย, 2543.
- โกวิท พงวงาม. *การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, 2553.
- เทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา. *แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2554-2556)*.
เชียงใหม่: สำนักงานปลัดเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา.
- พระมหาสุทิตย์ อาภากร. *เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ*.
กรุงเทพมหานคร: เดือนตุลา, 2547.
- สตีเฟน, วิลเลียม. *Governing by Network การบริหารงานภาครัฐแบบเครือข่าย: มิติใหม่ของภาครัฐ*. แปลโดย จักร ดิงศภัทัย และกฤษฎา ปราโมทย์ธนา. กรุงเทพมหานคร: เอ็กสเปอร์เน็ท, 2552.
- เสรี พงศ์พิศ. *เครือข่าย ยุทธวิธีเพื่อประชาคมเข้มแข็ง ชุมชนเข้มแข็ง: วัฒนธรรมองค์กรของโลกยุคใหม่*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2548.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2545-2549*. เว็บ. <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=91> 2551. 30 กันยายน 2554.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. *การดำเนินการพัฒนาระบบราชการ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 (แก่ง) การจัดองค์กรรูปแบบอื่นที่มีใช้ส่วนราชการ เพื่อรองรับบทบาทและภารกิจภาครัฐที่ต้องการประสิทธิภาพสูง*. เว็บ. http://www.opdc.go.th/special.php?spc_id=4&content_id=74 2554. 30 กันยายน 2554.
- Agranoff, R., & McGuire, M. "Big questions in public network management research". *Journal of Public Administration Research and Theory*. 11.3 (2001): 295-326.

Berry, F. S., Brower, R. S., Choi, S. O., Gao, W. X., Jang, H. Kwon, M., & Word, J. "Three Traditions of Network Research: What the public management research agenda, Can learn from other research communities". *Public Administration Review*. 64.5 (2004): 539-552.

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University